

Officerstidningen

Medlemstidning för Officersförbundet

nr 1 2010

Anställda kräver nya fartyg

sid 16

Förbandsbesök:
Fjärde sjöstridsflottiljen
sid 10

Utredning föreslår
förändrat högkvarter
sid 4

Försvarpolitisk
stiltje i Sälen
sid 6

innehåll.

LEDARE

3

NYHETER

- 4 Tretton förändringsförslag
- 5 Nyinvesteringar hindrade flygbascentralisering
- 6 Försvarspolitisk revolution uteblev
- 9 Ökat söktryck i Danmark efter förluster

FÖRBANDSBESÖK

- 10 Ombord på HMS Djäv
- 13 Tvekan inför långa soldatkontrakt
- 14 Kustflottan raggat nyanställda

REPORTAGE

- 15 Specialister kräver tydligare styrning
- 16 Fartyg moderniseras för anställdas krav

ANALYS

- 19 Strategisk renässans för Östersjön

FÖRBUNDSNYTT

- 20 Avtal klart om ytterligare Rals
- 21 Ökat antal aktiva medlemmar i förbundet
- 21 Äldre pensionärer får sänkt pension

INSÄNDARE

- 22 Hattar och mössor i Prio

Förbundsdirektör
Peter Löfvendahl

Kamrer
Susanne Skäfte

Assistenter
Barbro Kristiansson
Berit Fekete

Ombudsmän
Pelle Avelin
Patrik Larsson
Conny Jansson
Mikael Boox
Mikael Kenttälä
Anne-Charlotte
Hartmann (tjänstledig)

Medlems- och försäkringservice
Monica Hornegård
Susanne Bredberg
Telefonstängt
onsdagar, fredagar

Förhandlingschef
Niklas Simson

Informations-, press- och webbansvarig
Björn Lundell

Chefredaktör och ansvarig utgivare Officerstidningen
Björn Lundell

Stf press- och informationsansvarig Stf chefredaktör
Daniel Skoglund

Informationsassistent, redaktionssekreterare
Sandra Lang (tjänstledig)

Officersförbundets förtroendevalda revisorer:
Torbjörn Ekelund
Per Thulin

Adress:
Officersförbundet
Box 5338
102 47 Stockholm

Tel: 08-440 83 30
Fax: 08-440 83 40
E-post:
kansliet
@officersforbundet.se

OMSLAGSBILD
Bevakningsbåten HMS Djäv lämnar kaj.

Foto: Daniel Skoglund

ANSVARIG UTGIVARE
Björn Lundell

STF CHEFREDAKTÖR
Daniel Skoglund
08-440 83 49
daniel.skoglund@officersforbundet.se

REDAKTIONS-SEKRETERARE
Sandra Lang

ADRESS
Förbundskansli/
tidningsredaktion
Box 5338
102 47 Stockholm
Besök: Sturegatan 15, 4tr

TELEFON
Växel 08-440 83 30

TELEFAX
08-440 83 40

LAYOUT
Produktionsdesign AB

TRYCK
Ljungbergs tryckeri
Klippan

MANUSSTOPP
Officerstidningen
Nr 1 11 januari
Nr 2 22 februari

ANNONSER
Irmér Media AB
Tel: 08-742 10 08
info@irmermedia.com

Annons bokas senast
1 vecka före redaktionellt
manusstopp.

INSÄNDARE
Insändare som
överskrider 3 000 tecken
inklusive blanksteg
tas ej emot.

Redaktionen ansvarar
ej för insänt, icke
beställt, material.

Eftertryck utan skriftligt
tillstånd från redaktionen
förbjudes.

Frågor kring medlemskap, medlemsavgifter och försäkringar

Monica Hornegård
Susanne Bredberg

08-440 83 30
(Telefonstängt onsdagar
och fredagar)

Frågor kring löne- och anställningsvillkor, rättshjälp, facklig utbildning mm

Ombudsmän Medlemsstöd:
08-440 83 30

Frågor till Officerstidningens redaktion

Stf chefredaktör:
Daniel Skoglund

Chefredaktör,
ansvarig utgivare:
Björn Lundell (föräldraledig)
Redaktionssekreterare:
Sandra Lang (tjänstledig)

Frågor kring information, press och hemsida
Daniel Skoglund

08-440 83 49, 0765 254 085

PRESIDIUM

Förbundsordförande
Lars Fresker
Tel: 08-440 83 47
Mobil: 0706-28 25 81
lars.fresker@officersforbundet.se

1. Vice förbundsordförande
Thomas Malmström
Tel: 08-514 39 512
thomas.malmstrom@officersforbundet.se

2. Vice förbundsordförande
Johnas Mård
Tel: 0455-853 27,
Mobil 0703-20 23 49
johnas.mard@officersforbundet.se

FÖRBUNDSREDAKTÖR

Peter Löfvendahl
Arbete: 08-440 83 56
Mobil: 070-580 51 07
peter.lofvendahl@officersforbundet.se

Farlig vardag ute på våra förband

Är Officersförbundets medlemmars vardag – oavsett om den utspelar sig i Sverige eller utomlands – farligare än vad den måste vara? Hur är egentligen synen på arbetsmiljö och verksamhetssäkerhet inom Försvarsmakten? Detta var några av de frågor som föranledde Officersförbundet i november 2008 att ta fram en rapport i syfte att försöka klargöra hur Försvarsmakten hanterar personalens arbetsmiljö och säkerhet. Vad har då hänt sedan dess?

Utdött initiativ

Officersförbundet vill att Försvarsmakten skall sätta arbetsmiljö- och säkerhetsfrågorna som ett övergripande mål för all verksamhet. ÖB:s värdegrund bör kompletteras med: Säkerheten främst! Dåvarande ÖB försökte under våren 2009 öka riskmedvetenheten och starta en kommunikation mellan olika medarbetare för att bland annat sprida kunskap inom organisationen och att reflektera över den attityd som ibland finns. Han ville uppnå en gemensam syn inom Försvarsmakten. I mina kontakter med förbanden upplever jag tyvärr att denna dialog till stora delar saknas i dag. Initiativet verkar ha dött ut.

Riskfylld eller farlig

Försvarsmaktens verksamhet är ju på många sätt en riskfylld miljö. Och det måste den få vara. Vi måste öva under realistiska förhållanden för att kunna hantera verkligheten i de olika insatsområdena. Riskfylld är dock inte detsamma som farlig, under förutsättning att man vet vad man gör, har tillräckliga resurser och noggrant analyserat riskerna. Utöver riskanalyser är det nödvändigt att lära av misstag, olyckor och tillbud. Ett viktigt steg skulle vara om vi bättre kunde ta vara på den attityden som råder och de erfarenheter vi får utomlands när det gäller riskanalys och säkerhetstänk. Hade den implementerats i den dagliga verksamheten här hemma hade vi nått betydligt närmare vårt mål.

Officersförbundet anser att processen rörande tillvaratagande av erfarenheter, slutsatser efter olyckor, tillbud och avvikelser ytterligare måste utvecklas inom Försvars-

makten. Som det är idag är Försvarsmakten inte den lärande organisation man rimligtvis borde vara med tanke på den riskfyllda verksamhet som genomförs. Alla styrdokument inom området måste utvecklas så att vunna erfarenheter tas tillvara genom att de snabbt och korrekt implementeras inom såväl utbildning som vid genomförande.

God början

I vår rapport 2008 framkom att brister fanns inom många områden; ett var det organisatoriska. Där har den tydligare rollen för produktionsledningen, som sedan vår rapport fått överta verksamhetssäkerhetsansvaret, lett till avsevärt bättre förutsättningar centralt för att bedriva ett effektivt arbete med frågorna. Uppdelning av verksamhetssäkerhetsfrågorna mellan flyg, sjö och mark har dessutom skapat en organisation så att personalen vet vem som ansvarar för vad – en god början!

Dessutom behövs bättre arbetsmiljökunskaper på bredden. Här gäller det att utbilda chefer och medarbetare i arbetsmiljö och säkerhetsfrågor. Den utbildning inom arbetsmiljön som startar under våren 2010 blir intressant att följa. Det är en grund- och handledarutbildning som skall genomföras. Målet är att det sedan skall genomföras en breddutbildning i arbetsmiljö ute på förbanden där samtlig personal skall delta. Denna utbildning i kombination med ett tydligt ledarskap – på alla nivåer – kan förhoppningsvis tydliggöra för hela organisationen att det systematiska arbetsmiljöarbetet är motorn i arbetet med att motverka riskerna i verksamheten.

Farlig kombination

Ett område där insikten inom Försvarsmakten tyvärr inte ökat är avseende de personella resursernas betydelse för arbetsmiljön och verksamhetssäkerheten.

Trots att interna rapporter tydligt pekat på att uppgifterna inte harmoniserar mot de personella tillgångarna ute på många förband fortsätter talet om personalneddragningar utan att uppgifterna verkar minska i motsvarande omfattning. Det är precis sådant som skapar olycksrisker.

Inför kommande bemanningar och fortsatta diskussioner om verksamhetsuppdrag är detta ett av Officersförbundets viktigaste områden att bevaka, såväl lokalt som centralt.

Lars Fresker

Förbundsordförande

Stockholm den 22 januari 2010

Foto: Ulf Löfke

Utredning föreslår färre staber i Högkvarteret

Illustration: Wolfgang Bartsch - Forsvarets Bildbyrå

Ny utredning föreslår regionala staber ute i landet och sammanslagna staber på Högkvarteret.

Innan jul lämnade brigadgeneral Mats Engman en julklipp till Försvarsmaktsledningen (FML). En rapport med tretton förändringsförslag av Högkvarteret. Bland annat föreslås att fyra nya regionala staber bildas och att de taktiska och operativa staberna i Högkvarteret slås ihop.

– Ännu så länge har jag mest fått spridda reaktioner. Det har varit både ris och ros. Det är väl som det ofta kan vara, att man är sig själv närmast. Om du tycker att den verklighetsbild jag presenterat stämmer anser du att det är en bra rapport, men anser du att min bild är fel anser du att det är en dålig rapport, säger Mats Engman.

Tretton förslag

En första dragning av rapportens innehåll har skett, men ännu har försvarsmaktsledningen inte tagit ställning till de tretton förslagen som framtagits efter åtta månaders utredning.

– Jag tycker det är viktigt att poängtera att detta är förslag som utredningen kommit fram till. Det här är inte liktydigt med FML:s linje. De ska nu gå igenom förslagen och sedan fatta de beslut de anser lämpliga, säger Mats Engman.

Regionala staber

De större förändringar i HKV:s organisation och Försvarsmaktens centrala ledning är att stora delar av det ansvar som idag vilar på Insatsstaben förs över till Produktionsstaben och Ledningsstaben. Dessutom slås de taktiska och operativa staberna ihop. Slutligen föreslås att fyra regionala staber bildas.

– Jag har försökt att skapa en renodling av uppgifter och ansvar för de centrala cheferna i Högkvarteret och ett ansvar som ska vara

lika för alla olika förband och system, säger Mats Engman.

Stående order

Ytterligare ett förslag är att Försvarsmaktens planeringscykel förlängs till att ligga över två till tre år istället för att, som idag, löpa över ett år. Idag ges ett verksamhetsuppdrag (VU) ut varje år utifrån Försvarsmaktens utvecklingsplan som också görs varje år. VU:n har kritiserats för att vara för omfattande, på en och samma gång detaljstyrande och samtidigt för luddig. Engmans förhoppning är att om man inte helt gör om det arbetet varje år, kommer mindre tid behöva läggas på arbetet med planeringsdokumentet och istället kunna användas till att leda och följa upp beslutad verksamhet:

– Med införandet av stående och kontrakterade förband får vi en förutsättning för att rationalisera uppdragsprocessen. I framtiden kommer vi att ha stående förband som har som huvuduppgift att vidmakthålla sig själva. Det öppnar, som jag tolkar det, för att leda med vad du kan likna vid en grundläggande stående order som berättar vad förbandet ska se till är gjort och sedan ger du tilläggsorder när någon uppgift tillkommer, säger han.

– Tanken med min rapport är att FML ska kunna välja vissa förslag och strunta i andra. Punkternas numrering utgör ingen rangordning. Jag har i slutet även skrivit att man vid beslut måste överväga när man eventuellt ska genomföra beslutade förändringar. Det kanske inte är lämpligt att genomföra vissa förändringarna just nu när så mycket annat förändras i Försvarsmakten, men kanske kan några förändringar göras i relativ närtid, säger Mats Engman.

Daniel Skoglund

Fakta HKV-utredningens 13 förslag

- Flytta inspektörsrollerna samt framtagning av utvecklings- och förbandsplaner, samt förbands- och systemmålsättningar från Insatsstaben till Produktionsstaben.
- Ledningsstaben övertar ansvaret för uppbyggnad av insatsorganisation och beredskapsförmåga från Insatsstaben.
- De operativa och taktiska staberna integreras till en nivå. Insatsstaben ska leda insatser samt beredskapskontroller och redovisa vilka operativa krav verksamheten ställer, bland annat genom att utarbeta krisfallsplanering med tillhörande krav på beredskap och handlingsmöjligheter med insatsorganisation.
- Fyra regionala staber införs.
- Försvarsplaneringen ges tydligare roller att utarbeta krisfallsplaneringar nationellt och internationellt samt utarbeta planer för att möta omvärldsutveckling.
- Ledningen av logistik och materieförsörjning slås samman inom produktionsstaben.
- Samordning i underrättelsefunktionen. Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (Must) ges i uppdrag att utveckla ett nytt insatsförband kallad Nationell underrättelseenhet (NUE). Enheten ska, förutom av nyrekryterad personal, bestå av viss personal som överförs från Insatsstaben och från Must.
- Ledningsstaben ges tydligare huvudansvar för att producera militärstrategiska styrdokument. Som en del i denna förändring föreslås planeringscykeln förlängas till två till tre år för att minska arbetet med att skriva planer och frigöra resurser för att genomföra redan planerad verksamhet.
- Ansvaret för ledningssystemområdet centraliseras under Produktionsstaben.
- Ledningsstaben ska utveckla arbetet med Försvarsmaktens utvecklingsplan och perspektivstudierna.
- Styrningen av personalförsörjningen och skolverksamheten förtydligas. En utbildningschef med ansvar för skolor skapas. Utvärdering om hur stödverksamheten för personaltjänst ska se ut som en följd av den nya personalförsörjningen.
- Nya samarbetsformer mellan Försvarsdepartementet och Försvarsmakten föreslås.
- Internutbildning blir krav för tjänstgöring på HKV. Arbets sätt i HKV ses över så att ansvariga chefer inom HKV ges ansvar fullt ut.

Källa: Slutrapport avseende organisation av Högkvarteret och Försvarsmaktens centrala ledning, 2009-12-15, HKV beteckning 09 100: 686 60

Foto: Sergeant Niklas Ehlen - Försvarets Bildbyrå

Flygvapnets markstridsförband ska fortsatt vara grupperade vid respektive flottilj.

Nyinvesteringar hindrade flygbascentralisering

Onsdagen den 16 december beslutade Försvarsmakten att behålla flygbasbataljonerna i Ronneby och Luleå.

I 30-januariunderlaget föreslogs att flygvapnets markstridsenheter skulle centraliseras. Officersförbundet på de tre berörda orterna, samt officersförbundet centralt hade inledningsvis svårt att få ut några underlag kring hur förändringsplanerna såg ut.

– När vi inte var färdiga med några underlag själva var det svårt att visa upp några dokument, säger Göran Mårtensson, chef för Försvarsmaktens produktionsstab.

Mer utredning behöves

30-januariunderlaget utarbetades under stor tidspress av Försvarsmaktsledningen. Flera delar av underlaget var därför inte utredda på djupet, förklarar Mårtensson:

Foto: Zarah Jonsson - FBB

– 30-januariunderlaget var inte tillräckligt väl utarbetat för att basera ett beslut på. Därför beställde jag ytterligare underlag och fattade beslut utifrån det, säger han.

Göran Mårtensson.

I själva beslutet skrivs slutsatsen att: "... i alternativen att gå mot en samlokalisering av flygbasbataljonerna, krävs investeringar i olika omfattning och därtill kopplade kostnader för nyförhyring. Dessa kostnader blir så höga att verksamhetsnyttan av att samgruppera verksamheten till

en ort måste vägas mot den ekonomiska rationaliteten ..."

Antaganden

Officersförbundet och övriga försvarsfack ansökte om stöd från Partsrådet för att anlita ett utomstående företag som skulle kunna granska beslutsunderlagen. Företaget, Arbetstagarkonsult (ATK), genomförde en utredning av Försvarsmaktens beslutsunderlag ATK har i sin rapport bland annat pekat på att Försvarsmaktens underlag inledningsvis hade avsevärda brister, men att myndigheten lyckats prestera bättre underlag senare. En annan sak som tas upp är att Försvarsmakten räknar med att 50 procent av personalen skulle flytta med vid en omlokalisering.

– Det är ett antagande som kan ifrågasättas. Enligt exempelvis Trygghetsrådet flyttar normalt en av tio med vid flytt, säger Lars Fresker, förbundsordförande i Officersförbundet.

Viktig princip

Officersförbundet anser att processen och beslutet till slut blivit bättre underbyggt.

– Det här är en viktig princip. Efter förra försvarsbeslutet 2004 lades förband ner utan att nyinvesteringarna togs med i beräkningarna, säger Lars Fresker.

– Våra medlemmar är de som ska flytta eller bli av med jobben vid omställningar. Politikerna har beslutat att Försvarsmakten ska fortsätta att frigöra pengar till ett yrkesförsvaret, men besluten i Försvarsmakten måste tas på god grund där effekter både på verksamhet och ekonomi är klarlagda. Annars lurar Försvarsmakten både sig själv och politikerna, säger Lars Fresker.

Daniel Skoglund

AD: Rätt att säga upp sexdömd officer

Arbetsdomstolen (AD) gav den 16 december Försvarsmakten rätt i sitt sätt att hantera ett ärende där en officer avskedades efter att ha dömts skyldig i domstol.

Det var fackförbundet Ledarna som ansåg att Försvarsmakten uppsägning inte var sakligt grundad. Uppsägningen skedde efter att officeren dömts för sexuellt utnyttjande av underårig. Men AD ansåg att Försvarsmakten hade rätt att säga upp individen, samt att myndigheten inte hade gjort fel när den inte försökt omplacera officeren till annan tjänst.

Försvarsmakten hävdade i domstolen att brottets art var oförenliga med de särskilda krav som måste ställas på en yrkesofficer och att omplaceringsmöjlighet inte funnits. Ledarna hävdade att den uppsagde individens tjänst var av sådan art att resonemanget inte var giltigt.

AD skrev följande i domen: "Med det uppdrag Försvarsmakten har finner arbetsdomstolen att högt ställda krav på laglydnad bör kunna ställas även på den som är yrkesofficer. På samma sätt som när det gäller poliser är det viktigt för arbetets utförande att en yrkesofficer åtnjuter allmänhetens förtroende." (DS)

Tillströmning till A-kassan

Fler arbetstagare anslöt sig till a-kassorna under 2009. Det rapporterade inspektionen för arbetslöshetsförsäkring (IAF) den 22 december 2009. Jämfört med oktober 2008 hade antalet medlemmar i a-kassorna ökat med 41 400 personer på ett år. Störst ökning av antalet medlemmar hade Akademikernas erkända a-kassa (AEA) som Officersförbundet är anslutet till via Saco. Ökningen på ett år var 27 900 medlemmar.

Vissa kassor har dock tappat medlemmar, det största tappet har IF metalls kassa haft med 15 700 färre medlemmar på ett år.

Sammanlagt hade a-kassorna drygt 3,3 miljoner medlemmar i oktober 2009. (DS)

Ny personaldirektör anställd

Regeringen har anställt Per-Olof Stålesjö som personaldirektör för Försvarsmakten från den 15 januari.

Den tidigare tillförordnade personaldirektören Patrik Dahle övergår till posten som ställföreträdande chef för försvarsmaktens personalstab.

Per-Olof Stålesjö var tidigare personaldirektör för den svenska delen av Sandvik AB. (DS)

Foto: Sgr Niklas Gustafsson / Combat Camera - Försvarets Bildbyrå

Foto: Ulf Palm - Folk och Försvar

Oppositionen vill framstå som eniga i försvarspolitiken, tydligaste skiljelinjen är synen på Afghanistaninsatsen.

Sälen 2010:

Försvarspolitisk revolution uteblev

Någon lär ha sagt att "Inget svenskt parti vinner ett val på sin försvarspolitik men det kan mycket väl förlora ett på den." Den devisen kändes väglödande för riksdagspartiernas presentationer under årets upplaga av Folk och Försvars rikskonferens i Sälen.

– Jag tror jobben och ekonomin kommer att dominera valet. Försvarspolitiken kommer nog att få ett begränsat genomslag. Men samtidigt säger erfarenheten att tydliga konflikter mellan partierna tenderar att få mer rapportering i media, sade statsminister Fredrik Reinfeldt i sitt tal på konferensen.

Men utifrån de tre oppositionspartiernas (socialdemokraterna, miljöpartiet och vänsterpartiet) presentation av sitt gemensamma försvarspolitiska manifest synes inte sannolikheten överhängande för tydliga konflikter mellan de två blocken.

Prioriterad gas

Oppositionen vill utvärdera nya personalförsörjningen efter att den varit i bruk i ett år, men sade sig inte vilja återföra värnplikten, vilket de önskat i tidigare reservationer i riksdagen. Alliansfrihet ska fortsatt råda och Sverige ska inte ingå i Natos snabbinsatsstyrka, men EU ska fortsättningsvis vara viktigt. 2011 ska den svenska insatsen i Afghanistan utvärderas, men i nuläget sägs inget om Sverige ska vara kvar eller åka hem.

– Gasledningen öppnar för en framflyttning av Rysslands militära position i Östersjön. Nu måste insatser göras för att den ryska gasledningen inte kommer att användas som före-

vändning för ökad militär närvaro. Vi måste nu, tillsammans med övriga Östersjöländer komma överens om en civil övervakning av gasledningen. Det är en prioriterad fråga, sade Mona Sahlin, partiordförande i socialdemokraterna.

De röd-gröna vill minska försvarsanslagen, men exakt hur förklarades inte. Ledarna för de tre partierna förklarade att de återkommer med det efter att regeringen lagt sin vårproposition.

Däremot skriver oppositionen i sitt försvarsprogram att de vill satsa på marinen men minska antalet Jas-flygplan.

Dessförinnan hade försvarsminister Sten Tolgfors förklarat vilken försvarspolitik regeringen avser föra. Det presenterades ingen förändring jämfört med vad som skrivits i budgeten för 2010 och i inriktningspropositionen från i somras.

Försvarsmakten visade stridsbilder

Överbefälhavare Sverker Göransson förklarade sin tolkning av försvarsmaktens uppdrag och överste Olof Granander föreläste om vardagen i insatsen i Afghanistan och visade bilder från stridshandlingarna där.

Mycket av Grananders erfarenheter har redan rapporterats i Officerstidningen (nr 8 2009). Den nya i föredragningen var att flygfoton samt filmer visades för åhörarna för att förklara hur insatsmiljön ser ut.

Den första filmsnutten var tagen inifrån ett fordon som utsattes för en IED-attack. Den andra filmen visade hur soldaterna jublade

Dagarna innan konferensen drog igång skrev folkpartiet en debattartikel där de förordade att förband måste återetableras på Gotland och att Sverige måste sätta upp fem brigader.

Utspelet synes inte påverka samarbetet inom regeringen och inget skyntade av vad som folkpartiet eventuellt skulle kunna kohandla fram i de interna regeringsförhandlingarna. Men enligt Allan Widman, en av undertecknarna till debattartikeln, anser folkpartiet inte att värnplikten behöver återinföras för att bemanna de fem brigaderna.

– Det har vi tittat på och brigaderna borde rymmas inom de nu givna personalramarna, sade han till Officerstidningen, under en paus i föredragningarna.

Daniel Skoglund

och skriker "Vad skönt!" när inkallat flygun-derstöd bombade en stridsställning uppe på en bergssluttning.

– Den här delen av styrkan hade varit i strid under ett par timmar. Tills slut fick de hjälp av flyget för att ta sig ut därifrån. Ledarskap för mig är också att förstå hur soldaterna reagerar i olika situationer, speciellt under pressade förhållanden. Det är klart att de känner att de har vunnit. De har löst den uppgift som jag som chef gav dem, sade Olof Granander för att förklara soldaternas glädjereaktioner över att motståndarna flygbombades. Han sade att det även är viktigt att bearbeta reaktionerna efteråt.

Daniel Skoglund

- ▼ **7° FOV (synfält)**
med 1x förstöringsgrad, matchar det perfekta FOV och förstoring hos Trijicon ACOG® 4x32.
- ▼ **14° FOV**
Genom att slå om till 0.5x förstoring ger bättre uppfattningsförmåga och snabbhet.
- ▼ **Valfritt visningsläge**
Skytten kan slå om mellan vit-varm och svart-varm utan att släppa taget om framstocken på sin AK.
- ▼ **Batterihållare** för fyra standard CR123 litiumbatterier, som inte kan vändas fel vid byte i mörker.
- ▼ **Mångsidighet. ATWS** kan användas som bärbar observationsenhet eller i kombination med kikarsikte.

ATWS™

He's out there somewhere, in the dark. Just where you want him.

Med nya Trijicon ATWS™ (Advanced Thermal Weapon Sight), kan soldater lokalisera mål genom totalt mörker, dimma, rök och damm. Denna hög-upplösta siktesmodul med ett minimum av knappar och reglage, låter skytten snabbt välja mellan detaljrik vit-varm eller svart-varm IRV bild. Den monteras framför förstörande kikarsikten som Trijicon ACOG® 4x32 och ger soldaten helt nya möjligheter att upptäcka och bekämpa mål också under stress och i snabbt skiftande miljöer. En ekonomisk IRV som kan ge termisk kapacitet till fler soldater. Trijicon har flera modeller IRV/Thermiska sikten.

White-Hot*

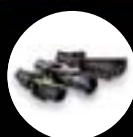

Black-Hot*

*Simulated image shows ACOG TA31F green reticle.

Trijicon AccuPoint®
Kikarsikten för dåligt ljus. Lysande men inte bländande riktmedel. Mildot & triangel. Nu i 1-4x, 1.25-4x, 3-9x, 2.5-10x, 5-20x

Trijicon ACOG®
Kompakta dagkikarsikten. Automatiskt dubbelbelysta. De nu mest använda i världen!

Trijicon TriPower®
Trippelbelyst punktsikte med både automatisk och manuell justering

Trijicon® Reflex
Automatiskt dubbelbelyst. Nu med 42mm lins för instinktiv snabbhet

Trijicon RMR™
Parallaxfritt vattentätt miniatyrpunktsikte med militär hållfasthet. Finns både med och utan batteridrift.

Trijicon® Night Sights™
Ljusstarka och tillförlitliga. Träffsäkerhet i mörker för pistoler och granatgevär.

Trijicon® TANS
Tactical Advanced Night Vision System. Gör dag- till nattsikte

www.trijicon.com ▼ 1.800.338.0563
Wixom, Michigan USA

Nordisk Distributor och Representant
www.venatio.se info@venatio.se Tel:035-228252
Venatio AB, Kristinebergsv. 17, SE-302 41 Halmstad

Ökad Effektivitet Säkerhet & Tillförlitlighet

För att kunna agera framgångsrikt måste soldatens alla sinnen vara skarpa. Hörseln är lika viktig som synen, både i mörker och i dagsljus. Peltor™ ComTac™ XP är det senaste hörande hörselskyddet för militärt bruk, med bättre dämpning (SNR 28), ett så kallat proppläge, längre batteritid samt mer plats för öronen för en ökad komfort.

Peltors hörselskydd och kommunikationssystem för militär är en del av ett brett produktsortiment av högsta kvalitet för professionellt användande. 3M™ skyddsglasögon och E-A-R™ hörselproppar är från samma familj av välrenommerade skyddsprodukter från 3M.

För mer information, välkommen att kontakta vår Kundtjänst på telefon 0370-65 65 00. Referera till ramavtal FM479-U051406 vid beställning

3M™ Maxim Ballistic TacPack

Peltor™ ComTac™ XP

Patria

www.patria.fi

Patria AMV offers excellent protection and performance. It is nimble and reliable in all conditions.

Foto: HIOX/Danska försvarsmakten

Danska försvarsmakten har fått dubbelt så många ansökningar efter att förlusterna ökat i Afghanistan.

Ökat söktryck i Danmark efter förluster

De senaste fem åren har söktrycket till danska Försvarsmakten ökat markant. Truppnärvaron i Afghanistan tros vara en anledning till den positiva utvecklingen, trots att landet lidit stora förluster i kriget.

John Nielsen vid danska Försvarsmaktens informationsstab uppger att sju danskar omkom i fjol under tjänstgöring i Afghanistan.

Sedan missionen inleddes 2004 har 31 personer omkommit och Nielsen säger att Danmark förmodligen är det land som haft flest förluster där, i relation till antalet soldater på plats. Men det tycks inte avskräcka danska ungdomar.

Tvärtom har försvaret sedan 2005 upplevt ett rejält uppsving av antalet ansökningar; det kan röra sig om så mycket som en fördubbling, enligt Nielsen.

– När vi drabbas av förluster är allmänhetens reaktion att ”De ska inte ha dött förgäves”. Folkets uppfattning är att vi verkligen gör skillnad i Afghanistan och många söker sig till oss för att de vill vara med och hjälpa till, säger han.

Brett politiskt stöd

Allmänhetens positiva bild av Försvarsmakten och missionen i Afghanistan tillskriver Nielsen till stor del politikerna.

Han säger att det finns ett brett stöd över

partigränserna för dansk truppnärvaro i Afghanistan.

– Våra parlamentariker håller inte på och diskuterar huruvida vi ska vara i Afghanistan eller inte. Vi har en mycket fin uppbackning av våra politiker.

Idag har danska Försvarsmakten betydligt fler sökande än antal tjänster, vilket ger arbetsgivaren ett större urvalsunderlag.

– Vi behöver inte anställa folk bara för att fylla platser utan kan sälla bort dem som är olämpliga utan att få problem med personalförsörjningen. Det har lett till en allmän kvalitetshöjning av våra soldater och officerare.

Linda Sundgren

Försvarsmakten stoppar gemensam lägescentral

Försvarsmakten avbröt strax innan jul arbetet med att skapa en gemensam läges- och datanätverkscentral. Nedläggningen av stridsledningcentralen i Hästveda senareläggs och den militära flygverksamheten på Ärna i Uppsala fortsätter då ingen civil aktör bedöms ta över driften av flygfältet.

Beslutet välkomnades av Officersförbundet men i reaktionen efterlystes information till de anställda om hur framtiden ser ut.

– Många av de som varit inblandade i detta bär fortfarande på en oro inför framtiden. Vad innebär senareläggningen av nedläggningen exempelvis? Tron på ledningen har naggats i kanten. Detta löses inte bara genom en text

i försvarets tidning, bedömer jag, utan ansvariga chefer måste ut och möta de enskilda anställda och förklara framtid och nuläge, säger Lars Fresker, förbundsordförande i Officersförbundet.

Samma grundkrav

Enligt Göran Mårtensson, chef för Försvarsmaktens produktionsstab, har inte de grundläggande ställningstagandena förändrats. Hästveda ska fortfarande avvecklas, men anledningen till att man skjuter det på framtiden är att Försvarsmakten inte kan hantera förlusten av personal med kompetens inom stridsledningssystemets olika delar:

– Vi vill i Försvarsmakten fortfarande upprätta en gemensamlägesinformationscentral, men vi behöver inte samla ledningsförbanden

till samma plats, utan kan nyttja befintlig struktur, säger Göran Mårtensson.

Nuvarande plan är att behålla de två sjöinfocentralerna som precis håller på att skapas, de datanätverkscentraler som finns och de befintliga flygstridsledningarna. Sedan skapas en plats där informationen från de olika centralerna sammanställs.

– Långsiktigt säger vi fortfarande att vi bara behöver en skyddad ledningscentral och en ovan jord. Det är de operativa kraven, säger Mårtensson.

Göran Mårtensson förstår och säger sig vilja leva upp till kravet på information till den anställda personalen:

– Vi har förklarat beslutet för förbandscheferna men vi kommer också att besöka personalen, säger han. **Daniel Skoglund**

HMS Djärv kastar loss

Mitt i decembermörkret tisdagen den 15 december 2009 i Fårösundshamn lägger bevakningsbåten HMS Djärv ut från kaj. I kyla och 16–20 sekundmeter ska båten kontrollera att fartygen på Östersjön inte seglar under falsk flagg. HMS Djärv är å sin sida van att byta flagg. Fartyget har bytt förbandstillhörighet tre gånger de senaste tio åren.

Ombord på Djärv finns fem värnpliktiga, samt fyra officerare. Klockan är fyra på eftermiddagen. En av officerarna är redan lättare bleserad efter en sjöräddningsoperation med ett strandat fartyg på förmiddagen, en del av relingen gav vika och gav honom ett slag på vaden. Egentligen skulle Djärv ha lagt ut redan vid lunch, men förmiddagens uppgift att undsätta ett fartyg i sjönöd hade självklart högre prioritet.

– Ni har agerat väldigt väl, speciellt med tanke på att detta är er tredje dag ombord. Ni kan vara stolta över en väl genomförd insats, säger fartygschefen Leif Nellmer, till de värnpliktiga.

Ut i mörkret

Djärv lossar från kaj och stävar ut i mörkret. Fyrarna och ljusen från husen på land guidar fartyget västerut, samtidigt visar en radarbild tydligt var i farleden bevakningsbåten befinner sig. Planen är att gå ut mot väster och i lä av Gotland kontrollera förbipasserande fartyg. Sjölägesbilden visar att tre fartyg stävar norrut. Två av dem syns som ljuspunkter ute i mörkret, med kikare går det att få en lite bättre bild.

– Testa den här, säger Johan Wästlund, försteofficer ombord, och räcker över en gyrostabilerad kikare som kompenserar för fartygets stampande varefter det blir enklare att hålla målen i sikte.

Det var Johan som skadades lätt under förmiddagens bärgning, men är nu åter ombord efter ett besök hos sjuksystemen. Och ja, en avvikelserapport kommer att skickas, vilket fartygschefen förklarar för hemmaförbundet via mobil strax innan avgång.

– Vi får sjöläget från Sjöcentralen i Visby. Där syns varje fartygs transponderidentitet. Vi jämför det med verkligheten genom att titta på båtarnas skrov och jämföra namn och marke-

ringar med utsänd info, säger Johan Wästlund.

Enligt uträkningen kommer det att ta en kvart att hinna ikapp det närmaste fartyget. Djärv ökar hastigheten och börjar stampa mot vågorna, is börjar bildas ute på däck. Det märks direkt när Djärv slutar ligga i lä av Gotland, stampandet ökar markant.

Försteofficeren kallar fartygschefen till bryggan för en avdömning om vi ska fortsätta. Fartygschefen Leif Nellmer fattar beslutet att spaningen avbryts. Något av ett antiklimax, men besättningen är trött efter dagens vedermödor och vädret dåligt. Isbildning är mycket farligt för ett fartyg. Isen kan göra att tyngdpunkten kan förskjutas så drastiskt att fartyget slår runt av vågorna. Att knacka bort is är ansträngande för besättningen. Det är bättre att spara den energin till morgondagen.

Förtöjning

Djärv vänder om och går till kaj. Bevakningsbåten går mot kaj med fören först, en man hoppar iland och förtöjer fram. Därefter förtöjs aktern och sedan vidtar arbetet att se till att tamparna håller fartyget mot kaj. Det märks att de värnpliktiga ännu har endast tre dagar ombord och inte har hunnit samöva sig ännu.

– Gör så här, säger Leif Nellmer och visar hur de på ett något lättare sätt kan dra båten in mot kaj.

– Ni jobbar för nära med händerna när ni förtöjer. Kom ihåg att alltid ha minst en halv-meter mellan er själva och pollarna, annars kan ni klämma sönder händerna och det vill vi inte, säger Leif Nellmer och visar genom att snitsigt slänga tampen till en ögla som glider runt pollaren varefter han drar åt.

De värnpliktiga försöker upprepa manövern med stelfrusna fingrar och lyckas någorlunda.

Strax efter förtöjningen börjar kocken laga mat nere i bevakningsbåtens trånga innandöme. På ena sidan av båtens mittkorridor ligger köket – eller byssan som det kallas till sjöss – och en hytt med plats för två. På den andra sidan ligger officerarnas mäss, ytterligare en hytt med två sängplatser, samt

De tre officerarna och de fem värnpliktiga ombord

en toalett. I förpiken sover och äter de värnpliktiga.

När det är genomgång på bryggan samlas all personal runt navigeringsbordet. När någon måste ut på däck eller gå ner i fartyget måste den tränga sig förbi de övriga i den smala gången.

– Här behöver du inte be om ursäkt för att du är i vägen. På den här båten är alla i vägen för varandra hela tiden, säger Ulf Arweson, maskintjänstchef.

Lågan brinner

Av de fyra officerarna ombord är det Leif Nellmer, fartygschef, och Ulf Arweson maskintjänstchefen, som varit ombord längst. Leif sedan 1996 och Ulf sedan 1997. Försteof-

Ulf Arweson.

Foto: Daniel Skoglund

Foto: Daniel Skoglund

på bevakningsbåten HMS Djärv vaktar Sveriges territorialvattengräns.

ficeren Johan Wästlund började i somras och jobbade tidigare på en korvett. Börje Södergren, heter den fjärde officer som för tillfället är ombord. Han ska bekanta sig med båttypen då han nu ska bli ny maskintjänstchef på ett av Djärvs systerfartyg. Börje har återvänt till Försvarsmakten efter några år i det civila.

Både Ulf och Leif har tjänstgjort tillsammans ombord i över tio år och i nuläget finns ingen längtan till någon annan tjänst.

– Så länge lågan brinner och jag har glöden kvar för personalen och fartyget vill jag vara kvar. Men om lågan slutar brinna då går jag iland. Om man upptäcker att man gör det här bara för att slippa göra något annat, då är det dags att sluta, säger Leif Nellmer.

Det märks att Leif och Ulf jobbat ihop sig.

Det är Leif som talar mest av de två, men Ulf faller emellanåt in i Leifs uttalanden och fyller ut mening eller rättar en detalj.

När åldersfördelningen bland officerare kommer på tal säger Nellmer att han anser att blandningen av åldrar på personalen berikar.

– Johan här, kommer med ny kunskap från skolan. Vilket också berikar oss som inte varit inne på ett tag. Och förhoppningsvis kan vi överföra våra erfarenheter till honom. Ett fartyg med bara tre youngisar eller bara tre gamlingar är inte heller något ideal. Blandningen behövs.

– Det vi gjorde idag, när vi bärgade sjövärnsskårens fartyg, sådana saker händer inte så ofta. Ska man uppjobba en verklig vana tar det tid. Minns du, Ulf, när du var inblandad i den där

räddningen för, vad är det nu, 13 år sedan?

– Jo, vi fick bogsera en segelbåt i tjugo timmar i storm innan vi kom i hamn, jo det lärde man sig mycket av, säger Ulf Arweson.

Fjärde sjöstrid

Sedan 18 maj tillhör HMS Djärv fjärde sjöstridsflottiljen. Det är en del i att sjöinfokompaniet i Visby läggs ned. Dessförinnan var fartyget underställt Marinbasen, dessförinnan lydde den under KA3 som låg i Färösund. Inget av de senaste tre försvarsbesluten har undgått att påverka Djärv och dess besättning. När KA3 lades ned funderade Leif på att lämna försvaret:

– Jag skrev mitt CV när KA3 skulle läggas ner. Då sade min hustru till mig: ”Tänk dig ►

Foto: Daniel Skoglund

Försteofficer Johan Wästlund och fartygschef Leif Nellmer.

- om fartygen blir kvar och du står på andra sidan. Hur skulle det kännas?

Leif skickade inga ansökningar utan fortsatte ombord. Något han idag är glad över.

Att Djärv och ytterligare två bevakningsbåtar nyss överförts till fjärde sjöstrid har lett till en hel del administration. Gemensamma rutiner och dokument för de tre bevakningsbåtarna har tagit tid att utarbeta, men trots det tycker besättningen att det känns bra att nu höra till fjärde.

Luttrade

Men att ständigt byta organisation och se hur den politiska nivån hela tiden tvingar Försvarmakten att bygga om har gjort att Ulf och Leif något luttrade över nedläggningsprocedurerna. De är bosatta på Gotland och tillhörde KA3 i Färösund. Båda redogör för hur de fick känslan av att beslutet att KA3 skulle läggas ned redan var fattat på förhand och hur utvärderingsresultat som pekade på fördelar för KA3 sållades bort när de dök upp.

Psykologiska effekter

Men Leif tycker sig ana att de successiva neddragningarna har satt en stark psykologisk prägel på personalen runt om i Försvarmakten:

– Jag får en känsla av att många i organisationen tänker framåt, mot vad som ska krävas i nästa försvarsbeslut och försöker prestera det, vilket leder till en hel del press på individerna och kanske inte heller gagnar den långsiktiga utvecklingen, säger han.

Leif återvänder till ämnet något senare:

– Vi har väl lite samma sak här hos oss i och för sig. Vi är väldigt måna om att HMS

Djärv alltid ska lösa ålagda uppgifter och vill att fartyget ska ha rykte om sig att alltid fixa det som efterfrågas. Speciellt vill vi inte att de ska kunna säga att det finns några problem som beror på att fartyget ofta ligger i tillfällig bas på Gotland.

Nästa dag är det fortsatt kraftig vind och snöfall. Leif Nellmer väljer att inte gå till sjöss för att kontrollera fartygstrafiken utan att endast låta de värnpliktiga genomföra läcktätningsovnningar i det lugnare Färösundet. Efter avslutad övning återvänder Leif till dagens beslut att inte gå ut i det hårda vädret med den nya besättningen och frågan om att vilja ställa upp och lösa uppgifter:

– När man har vårt rykte, att alltid ställa upp, då får det inte ske några olyckor. Då är vårt rykte förstört. Då kommer folk att säga att ”de klarar det därför att de tummar på marginalerna.” Så för oss gäller det verkligen att inte chansa, säger han.

Sjöarbetstid

Även ute på en båt med 22 meters längd i Östersjön märks det administrativa och det fackliga. När verksamheten flyter på finns det plats för diskussioner om arbetsvillkoren och om Försvarmakten i stort. En sak som uppskattas ombord är flottans sjöarbetsavtal vilket är marinens motsvarighet till övningsdygn i armén och flygvapnet. Talet om ett nytt arbetstidsavtal som ska gälla hela Försvarmakten gör dem lite nervösa då de anser att sjöarbetsavtalet är bra och numera fungerar väl i praktiken.

– Sjöarbetsavtalet är mycket bra och

balanserat. Det finns fördelar och nackdelar i avtalet både för arbetsgivaren och för arbetstagaren, säger Leif Nellmer.

Han skulle för egen del önska att det fanns ett verktyg för att lösa in ledighet mot pengar, men har inte lyft det till någon facklig representant eftersom han vet att flera kollegor inte har samma önskan. Ulf Arweson, till exempel, är skeptisk:

– Jag skulle verkligen vilja veta villkoren för det innan jag gick med på det, säger han.

Men officerarna på Djärv tror att det kan vara sjöarbetsavtalet som gör det attraktivt att ta tjänst som sjöman i försvaret. Grundlönen för sjömännen anser de vara relativt låg, men reallönen inkluderad ersättning för tid till sjöss, torde kunna vara attraktiv, tror de.

Tålig arbetstagare

Efter att ha levererat lite synpunkter på jobbet gör Leif en kort paus, varefter han fortsätter:

– Samtidigt som jag har åsikter är jag nog en ganska tålig arbetstagare eftersom jag tycker så mycket om det här jobbet. Jag har mycket svårt att tänka mig ett jobb där saker inte händer hela tiden.

Blivande maskinchefen Börje Södergren, som har återvänt till försvaret efter några år till lands i det civila instämmer:

– När man är i försvaret är det lätt att tro att det är så bra där ute i det civila. Det är å andra sidan enklare i det civila. Du får oftast en tydligare avgränsad uppgift att lösa, men det är tråkigare också. Gräset är definitivt inte grönare på andra sidan.

Daniel Skoglund

Tvekan inför långa soldatkontrakt

De värnpliktiga Malte Olsén och Martina Jönsson muckar i mitten av juni 2010 och har alla chanser att bli en del av den första kull sjömän som Försvarmakten anställer. Men vill de verkligen det?

– Muck känns lite avlägset just nu, faktiskt. Jag har inga direkta framtidsplaner, men kanske kommer jag att söka en hantverksinriktad designlinje eller så blir jag kvar här, säger Martina Jönsson, 19 år och signalmatros ombord på bevakningsbåten HMS Djärv.

Med sex månader kvar av värnplikten tycker båda två att det är svårt att veta hur det kommer att kännas vid muck. Men nu, efter att äntligen ha fått inleda sin huvudtjänst ombord efter fem månader av inledande soldatutbildning och förberedande befattningsutbildning, känns tjänsten kul.

Malte Olsén, 20 år gammal och värnpliktig maskinist ombord på HMS Djärv, berättar att det enda direkt negativa han kommer på är att maskintjänstutbildningen kortades till en tredjedel, fem veckor istället för femton, vilket han tycker är tråkigt då just den utbildningen var något han sett fram emot.

Martina Jönsson.

Lång tid

Om de skulle fatta beslut om att bli soldater är det första de tvekar över om de skulle vilja skriva på ett kontrakt som löper över fem år, vilket de hört skulle kunna vara aktuellt.

– Jag vet inte om jag vill jobba med det här i fem år. Jag kan kanske tänka mig att testa anställning i ett år, men det beror på hur det känns närmare muck, säger Martina Jönsson.

– Jag tycker också att det känns svårt att skriva på för en så lång tid. Min tanke var att plugga vidare, eventuellt till specialistofficer med inriktning maskin eller kanske jobba på oljeplattform, säger Malte Olsén.

Efter fem månader har de även hunnit bilda sig en viss uppfattning om officerare.

– Man märker att ju högre grad de har, desto mer laid-back blir de, säger Malte Olsén.

De officerare de mött under sin pliktjänst har överlag varit okej, anser de.

– Vi hade bra befäl på vår grundutbildning. De var schyssta, men inte så att det blev töntigt. Men det var skönt för du behöver ju inte ha någon som står och skriker på dig, du fattar ju ändå, fortsätter Malte.

– Men under gröntjänsten tycker jag att kändes det som om officerarna gick in i roller som var ganska olika från vilka personer de egentligen var, fyller Martina Jönsson i.

Vid en diskussion kring hur de ser på officersyrket anser de att det verkar vara ett kul jobb, men också ganska påfrestande för privatlivet.

Helst marinen

Utlandstjänst är också något båda kan tänka sig.

– Jag har faktiskt redan sökt till Afghanistan för att se om jag kommer med. Det är bra att söka för att få redan på vad som krävs. Fast helst skulle jag vilja åka ut inom Marinen. Det är tråkigt att vi missar chansen att söka till Somalia, eftersom det inte verkar komma någon fortsättning på det uppdraget, säger Martina Jönsson.

– Jag söker jättegärna utlandstjänst. Jag skulle även kunna tänka mig att mönstra på ett minjaktfartyg eller en korvett. Fast jag gillar de här små båtarna, det lilla jag sett av dem så här långt, säger Malte Olsén. **Daniel Skoglund**

Foto: Daniel Skoglund

Foto: Daniel Skoglund

De flesta verksamheter behöver säker elförsörjning

Saft erbjuder ett brett program av batteri teknologier skräddarsydda för att möta krävande militära och civila behov. Laddningsbart NiCd och primära litium batterier har bevisad prestanda under många år i krävande applikationer runt om i världen. Den senaste litium-jon teknologin är framtagen för att kunna erbjuda en unik kombination av laddningsbarhet och en bred användningstemperatur i ett litet och lätt format.

Huvudkontor/försäljning:

Jungnergatan, Box 709, 572 28 Oskarshamn
Tel 0491-68 020, Fax: 0491-68 085

Teknik/försäljningskontor:

Illervägen 6, 352 45 Växjö
Tel: 0470-452 47, Fax: 0470-452 57

Foto: Alexander Karisson
Försvarets Bildbyrå

Uppskattade resurser

Försvarets insatser kräver en mängd resurser i form av manskap och materiel. Vi arbetar för att göra det enklare att uppskatta de resurser som olika insatser kräver.

Tänk dig en prognosmetod som enkelt kan beräkna vilka resurser en insats kräver, anpassat efter kraven på varje insats specifika expeditionära förmåga. Ett sådant hjälpmedel utvecklar vi på Sjöland & Thyselius tillsammans med Systecon AB på uppdrag av FMV.

Det här är bara ett av många projekt som vi arbetar med inom försvarsområdet.

Sjöland & Thyselius har arbetat med avancerade tekniska system i 20 år. Bland våra 170 konsulter hittar du till exempel projektledare, verksamhetsutvecklare, systemarkitekter och kravställare.

Sjöland & Thyselius

Hälsingegatan 43, Stockholm

08-587 623 00

www.st.se info@st.se

Kustflottan raggat nyanställda

Fjärde sjöstridsflottiljen har redan anställt 80 sjömän som ska tjänstgöra ombord på fartygen under året. Efter ett första informationsmöte med 35 deltagare har femton medlemsansökningar kommit in, men föreningen är säker på att fler är på väg.

– Jag räknar med att vi får med 95–98 procent av dem. Det är där vi brukar hamna, säger Susanne Nyberg, förhandlingsansvarig på Fjärde sjöstridsflottiljen för Kustflottans officersförening.

Foto: Ulf Löök

Tredje och fjärde sjöstridsflottiljerna, samt första ubåtsflottiljen ingår nämligen i en och samma officersförening: Kustflottans officersförening.

– Eftersom vi har så många övningar som kräver förhandlingar av avtal får vi med de flesta som jobbar, eftersom vi bara förhandlar åt dem som är medlemmar, säger Susanne Nyberg.

Det är även så, förklarar hon, att försäkringsinformationen brukar leda till medlemskap.

– Många har inte tänkt så mycket på det,

men när vi berättar om vad du får ut av försäkringarna och vad du inte får om du saknar några brukar de flesta inse att det är bra att ha.

Prio modell marin

I det dagliga på fjärde är omställningen till den nya insatsorganisationen något som tar mycket tid, tillsammans med införandet av Prio.

– Det är inte lätt. Vi tittar på hur det påverkar de chefer som har personalansvar. Det blir en hel ny arbetsbelastning. Om vi tar fartygscheferna till exempel. Det finns inga uppkopplingar ombord utan de måste gå iland för att göra jobbet. Även under lugna perioder till sjöss har han svårt att gå ner för att göra pappersarbete, eftersom han är ansvarig för fartygets framförande till sjöss, säger Susanne Nyberg.

En arbetsgrupp är tillsatt av arbetsgivaren och där ingår officersföreningen i jakten på lösningar.

Kustflottan

Då Kustflottans officersförening är spridd på flera förband och orter sker vartannat styrelsemöte via telekonferenser. I styrelsen finns en balans mellan de tre flottiljerna som motsvarar medlemsantalet. Både fjärde och tredje har cirka 300 medlemmar och ubåtsflottiljen cirka 250.

– Vi förhandlingsansvariga rapporterar till styrelsen, men i praktiken är vi ganska självständiga, även om vi hela tiden pratar mycket med varandra för att få saker att hänga ihop, säger Susanne.

Obligatorium

Officersförbundet centralt kämpar mycket med obligatoriefrågan, fast på fjärde är det ingen stor fråga.

Huvuddelen av medlemmarna har stått i olika beredskapsförband och är snarare besvikna över att inte ha fått åka. Intresset för att tjänstgöra i Adenviken har vida överstigit antalet befintliga platser.

Trots de stora omvandlingar som ska ske av Försvarsmakten fram till 2014 är stämningen bland medlemmarna god uppfattar Susanne:

– Det finns farhågor kring vilken väg Försvarsmakten väljer för att bemanna IO 14 eller Org 11. Vad ska vara specialistofficers- eller officersbefattningar i framtiden? De flesta av medlemmarna anser att det bör vara möjligt för individer med rätt kompetens att söka till officersbefattningar under en övergångsperiod, även om de placerats på specialistofficersbefattningar, säger hon.

Daniel Skoglund

ENLIGT EN
UNDERSÖKNING ÅKER
9 AV 10 BARN
RUTSCHKANA
RACKABAJSARFORT.

Enligt en helt annan undersökning är vart sjunde barn oförsäkrat.

Oftast beror det på att föräldrarna tror att barnen genom skolan och samhället har ett tillräckligt försäkringsskydd. Så är det inte alltid.

Ring Medlems- och Försäkringsservice på Officersförbundet, 08-440 83 30 så reder vi snabbt ut om ditt barn verkligen har det försäkringsskydd som du tror och hoppas att det har.

Specialistofficerare kräver tydligare styrning

Tre år efter inryck till utbildning till specialistofficerare är Christofer Grangård och Kristoffer Jändel besvikna över att styrningarna för den nya officerskategorin uteblivit. Samtidigt uppfattar de det dagliga arbetet som stimulerande.

– Det finns väldigt lite styrningar för vad vi ska göra. Nu finns det bestämmelser om vilken grad vi ska ha och jag har sett en remiss på hur våra paraduniformer ska se ut, men grundläggande beslut har jag inte sett många av, säger förstesergeant Kristoffer Jändel.

Kristoffer Jändel och Christofer Grangård och deras specialistofficerskollegor välkomnades med öppna armar på Livgardet efter examen.

– Det märktes att det gått lång tid utan att några fänrikar hade dykt upp. Vi gick direkt ut som instruktörer på trupp, säger Kristoffer Jändel.

Båda kan förstå att det tar tid att utveckla specialistofficerssystemet och att det var nytt för Försvarsmakten (FM) när de ryckte in 2007. Men tre år senare hade de trott att fler konkreta svar skulle ha kommit.

– Beslutet för utbildningen måste ju rimligen ha tagits innan 2007 och då borde det ju ha funnits något tänk redan då, säger förstesergeant Christofer Grangård.

Barnfri brandkår

Båda valde specialistofficersinriktningen därför att de vill jobba med soldater och i fält, inte ”glida upp på några stabsbefattningar”. Baksidan av att de kastats in i produktionen är att de fått agera brandkår och inte verkat i sina egentliga specialistområden.

– Jag har inriktningen markstrid med inriktning indirekt eld, men har inte hållit på med det alls efter utbildningen, säger Christofer Grangård.

Christofer och Kristoffer är överens om att den dagliga verksamheten är lika kul som de förväntat sig och verkligen är bra. Men att deras hemmaförband inte har fått styrningar från central nivå för vad en specialistofficer är har gjort att de behövt slåss för att få göra vad de uppfattat som sina uppgifter: att vara gruppchefer och specialister inom sina områden.

En annan effekt av otydligheten är att det på Livgardet finns en praxis som innebär att inga

Kristoffer Jändel.

specialistofficerare som kommit till förbandet får göra utlandstjänst innan de tjänstgjort en viss tid på förbandet. De båda tror att det beror på den gamla bilden av unga oerfarna officerare som kom direkt från lumpen och skolan.

– Jag har till exempel tidigare gjort tre utlandsmissioner som gruppchef, har genomgått utbildningen och är 33 år. Jag borde antas ha rätt kompetens, säger Christofer Grangård.

– Använd oss nu när vi är unga! Officerare som har stagdat sig och har barn är kanske inte alltid sugna på att åka. Det tror jag inte heller att jag kommer att vara när jag är där, säger Kristoffer Jändel, som är 25 år.

Fler förstår

Samtidigt uppfattar de att det växt fram en större förståelse på hemmaförbandet för vad en specialistofficer är sedan de kom dit 2008. De anser att det viktigaste nu är att FM centralt, men även Officersförbundet, styr upp riktlinjerna för löne- och kompetensutveckling för dem.

– I början när vi pratade om det här fick vi höra att: 'Ni är ju specialistofficerare, ni ska ju inte göra karriär'. Jag menar inte att vi ska göra karriär på det gamla sättet, men även vi måste ju få vidareutbildning och möjligheter att utvecklas i yrket, säger Kristoffer Jändel.

Lönefrågor

När de gick på utbildningen kom Livgardet med ett lönebud på 18 000 kronor i månaden.

Christofer Grangård.

Det var 1 100 kronor över det grundbud som ursprungligen getts av FM.

– Livgardets bud blev lönedrivande på kursen så i slutänden fick vissa kursare ännu högre grundlön på andra förband, säger Kristofer Jändel.

De båda uppfattar att Livgardet har tagit in dem på ett bra sätt i förbandets lönetrappa, men undrar fortfarande över det långsiktiga tänket:

– Hur vill FM att jag ska gå för att jag ska komma framåt i karriären, undrar Christofer Grangård.

De båda har också officerskollegor på förbandet som mellan skål och vägg säger sig vara öppna för att skifta över till specialistofficerare, men som inte riktigt är säkra eftersom de undrar kring villkor, löneutveckling och arbetsuppgifter.

Även soldatlönerna tycker de båda är en viktig fråga:

– Börjar man med att sätta skitlöner och inte ge attraktiva förmåner till soldaterna är det ett slag i ansiktet på oss som ska jobba med dem. Det handlar ju om vilka ungdomar vi vill konkurrera om. Högre lön och goda förmåner, exempelvis studiestöd efter kontrakt, eller yrkesexamen under tjänstgöring, torde leda till högre kvalitet på soldaterna. Jag vill jobba med begåvade och duktiga kollegor. Handlar det bara om att trycka kött genom kvarnen är jag inte jätteintresserad, säger Kristoffer Jändel.

Daniel Skoglund

Fartyg modifieras för att

Skansförläggningen försvinner, mässsar slås samman och träningsmöjligheterna förbättras. Nästa generation örlogsfartyg moderniseras för att klara konkurrensen om arbetskraften sedan värnplikten avskaffats.

Redan innan skeppsbyggarna satt sig vid ritbordet och börjat skissa på "Orions" ersättare har Försvarsmaktens Fartygsmiljönämnd kopplats in i projektet.

Gott och blandat

I Fartygsmiljönämnden finns representanter för fack och arbetsgivare och uppdraget är att tillsammans hitta lösningar för att skapa bättre arbets- och boendemiljö ombord. Sedan det i fjol stod klart att värnplikten skulle avskaffas har nämnden fokuserat på att göra fartygen till mer attraktiva arbetsplatser som klarar konkurrensen om personalen med civila arbetsgivare.

– Det går inte att vara en trovärdig arbetsgivare och samtidigt förlägga folk i skanser med tolv andra. Jag tror de flesta inser att vi inte kommer att klara av rekryteringen om fartygen fortsätter att se ut som de gör idag, säger kommandörkapten Lennart Karlsson, chef vid HKV:s sjösäkerhetssektion och Fartygsmiljönämndens ordförande.

Jämlikhet och rekryteringsförmåga är ledorden i nämndens arbete. I framtiden ser man för sig betydligt mer heterogena besättningsgrupper och för att alla ska kunna trivas ombord krävs mångfacetterade organisationer.

– Vi ska vara en attraktiv arbetsplats för alla oavsett kön, etnicitet, religion eller sexuell läggning, säger Lennart Karlsson. Det kan exempelvis handla om en anpassning av den mat vi serverar. När det gäller jämställdhet mellan könen har vi kommit en bra bit på väg och vi har haft kvinnor ombord i ett tjugotal år. Men fortfarande är andelen kvinnor besvärande låg. Den borde ligga runt 30 till 40 procent men är nog en bra bit under tio procent och det återstår säkert en del att göra även på det området.

Ingen allsång i skansen

Olle Johansson, kaptan och huvudskyddsombud i Karlskrona, är facklig representant och vice ordförande i Fartygsmiljönämnden. Han säger att en stor utmaning är att hitta lösningar som minskar risken för segregering ombord.

– Ingen ska känna sig kategoriserad eller nertryckt och det ska inte finnas några heliga utrymmen som bara är till för vissa. Vi måste få folk att känna sig välkomna och delaktiga, annars kommer de inte vilja stanna hos oss.

Foto: Sergeant Johan Lundahl - Försvarets Bildbyrå

Möjligheten att kunna komma åt internet utomskärs är ett krav i framtiden.

I Fartygsmiljönämnden finns en hel del förslag på hur morgondagens fartyg ska utformas, men den begränsade ombordytan inskränker handlingsutrymmet. Skansförläggningen måste bort, det är man överens om. Men huruvida den ska ersättas med enkel- eller flerbäddshytter återstår att se. Lennart Karlsson tycker att maximalt fyra bäddar per hytt är acceptabelt för manskap medan Olle Johansson vill sträva efter så många enkelhytter som möjligt.

– På de större fartygen, som "Orions" ersättare, är det definitivt realistiskt med enkelhytter till alla. Men vi ska inte låsa oss vid en lösning och säga att det alltid ska vara på ett visst sätt. Nya beslut måste tas inför varje fartygsbygge, säger Olle Johansson.

Inte heller Lennart Karlsson utesluter ett större antal enkelhytter.

– Kan vi tänka nytt och hitta smarta lösningar kanske vi kan få plats med fler hytter utan att behöva bygga större fartyg, säger han.

Kunna surfa utomskärs

I Fartygsmiljönämnden vill man också planera de gemensamma utrymmena ombord bättre. Rum för filmvisning och utbildning diskuteras och lokaler för fysträning kommer troligen att finnas med i ursprungsritningarna.

– Vi ska inte bara skapa sittytta utan anpassa rummen till det de faktiskt ska användas till, säger Olle Johansson.

Kommunikationsmöjligheter är en annan högaktuell fråga i Fartygsmiljönämnden. Målet är att alla som vill ska kunna ta med en laptop ombord och sitta i hytten och surfa.

– Tillgång till internet är ett odiskutabelt

krav för att vi ska kunna rekrytera. Det är en självklar del i människors vardag och inget vi kan komma undan, säger Lennart Karlsson.

Ett stort ansvar för att förbättra sammanhållningen ombord vilar på fartygscheferna. Deras inställning och attityd i det dagliga arbetet och vid arbetsplatsträffar präglar stämningen på fartygen. En kanal för att få med fartygscheferna i det pågående förändringsarbetet är MARA (Marin arbetsmiljö, regler och ansvar). MARA är en femdagarsutbildning om arbetsmiljö till sjöss som samtliga blivande fartygschefer måste genomgå. Redan till nästa utbildningsomgång med start vecka 15 får arbetsplatsträffar och den jämlika ombordorganisationen extra utrymme.

– Det här är ett utmärkt verktyg för att påverka dem ombord och som gör att vi snabbt kan anpassa oss till den nya situationen, säger Olle Johansson.

Tre nya fartyg

Försvarsmakten väntar på klartecken från regeringen för tre större fartygsbyggen. Signalspaningsfartyget "Orion" ska få en ersättare, ett stridsstödsfartyg på cirka 2000 ton ska beställas liksom ett nytt patrulleringsfartyg.

– Vi har lite tur att de första fartygen som vi planerar att anskaffa är större och har mer ytor ombord. Det underlättar när vi ska försöka synka samman arbetsmiljökraven med stridsfunktionen, säger Lennart Karlsson.

Men någon enhetlig policy för fartygens utformning blir det inte. Olika krav kommer att ställas beroende på storlek, funktion och användningsområde och ju mindre fartyg desto svårare blir det att skapa en komfortabel boendemiljö.

– På ubåtarna, exempelvis, finns det inte mycket vi kan göra. Men på sikt hoppas vi att alla ska kunna få egen bädd i alla fall, säger Olle Johansson.

Ökade ytor

Samtidigt frigörs ytor på grund av att besättningsnumerären sjunker. Lennart Karlsson säger att senare års teknikutvecklingen lett till färre sjömän ombord.

– Vi ser en trend med ökad automatisering och minskad bemanning. Exempelvis krävdes det tidigare fyra man för att avfira en pjäs; en höjdriktare, en siddriktare och två som langade ammunition. Moderna pjäser är helt obemannade vilket innebär en personalminskning med 400 procent på den stationen.

Han hävdar att det på större fartygen fortfarande går att minska bemanningen, men att den undre gränsen snart är nådd även där. Förutom krav på säkerhetsbesättningens storlek som fast-

klara anställdas krav

ställs i det internationella regelverket SOLAS (International convention for the safety of life at sea) och tillräcklig bemanning för strid, behövs ytterligare personal i händelse av en nödsituation.

Mäss för alle

Ett problem för marinen är att det kommer att dröja åtskilliga år innan de gamla fartygen fasats ut och kan ersättas med modernare båtar. Att bygga om befintliga fartyg eller byta ut dem i förtid är inte aktuellt.

– Korvetterna har en livslängd på mellan 25 och 30 år och det kommer att dröja ett tiotal år innan vi kan ersätta dem. Under tiden får vi försöka förklara varför fartygen ser ut som de gör och att en förändring är på gång, säger Lennart Karlsson.

Vissa justeringar kan dock genomföras även på befintliga fartyg, menar Olle Johansson.

– Vi kan se över organisationen ombord och titta på hur utrymmena används. Exempelvis skulle man kunna slå ihop mässar.

Linda Sundgren

Foto: Combat Camera - Försvarets Bildbyrå

På framtidens fartyg bör ändamålsenliga rekreationsutrymmen finnas med redan på ritbord.

Ska du göra utlandstjänstgöring eller har du varit iväg?

Dags att anmäla dig och din partner till vårens PREP-kurser!

PREP är en väl beprövad metod för att stärka förhållandet och förbättra kommunikationen. Kursen genomförs i Stockholmsområdet under ett veckoslut och är kostnadsfri (500kr/par tillkommer för kurslitteratur). Anmälan sker på vår hemsida www.soldathem.org

Kursdatum: 12-14 februari, 19-21 mars, 18-20 juni

Har du frågor, vänligen skriv ett mail till info@soldathem.org

Svenska Soldathemsförbundet
The Swedish Soldiers Homes Association

**MIDDAG
2-FÖR-1
PÅ KÖPET**

Vi ser till att du blir **rätt försäkrad** och bjuder dig på middag!

Teckna hem- eller villahemförsäkring och få två middagscheckar på köpet. Checkarna gäller som betalning för en huvudrätt när du beställer minst två vid samma tillfälle, du får den billigaste huvudrätten utan kostnad*. Förnyar du din försäkring under samma period får du automatiskt checkarna i brevlådan.

SÅ TAR DU DEL AV ERBJUDANDET

Teckna hem- eller villahemförsäkring före den 31/3 2010 (din försäkring kan ha ett senare startdatum) direkt på akademikerforsakring.se/officer.htm eller ring 020-51 10 20. Ange kampanjkod "middag" för att få checkarna.

Akademiker **Försäkring**

*Erbjudandet gäller 1/12 2009 - 31/3 2010 (din försäkring kan ha ett senare startdatum) vid nyteckning eller förnyelse av hem- eller villahemförsäkring. Erbjudandet omfattar två middagscheckar som vardera berättigar dig till en kostnadsfri huvudrätt när två huvudrätter beställs vid samma tillfälle. Den billigaste huvudrätten får du på köpet. Endast en check kan användas per sällskap, restaurang och tillfälle. Middagscheckarna skickas hem till dig inom två veckor efter att du tecknat försäkringen, och gäller t.o.m 2010-11-30. Erbjudandet kan inte kombineras med andra erbjudanden. Försäkringsgivare är Moderna Försäkringar SAK AB, Org.nr 516406-0070, Box 7830, 103 98 Stockholm

ATV IN THE MILITARY DINLI 700 CENTHOR

Lasta stockar eller jaga slöfocar

Med Dinli 700 är du kung överallt. Dinli 700 finns som väg- och terrängregistrerad och körs på A- eller B-kort. Ha det så kul!

69 900:-

Rek.pris inkl. moms

WHAT EVER YOU NEED FOR YOUR DINLI 700

GÅRDSVAGN

Gårdens bästa vän

FR 6 590:-

TIMMERVAGN

Lastar timmer i kubik

FR 11 900:-

PLOGPAKET

Smart tillbehör i vinter

FR 7 335:-

VINSCH

För alla tillfällen

FR 1 990:-

DINLI
WWW.DINLI.SE

Strategisk renässans för Östersjön

Östersjöregionen rankas som ett av världens viktigaste tillväxtområden. Följaktligen har innanhavet Östersjön en central betydelse för utvecklingen av regionen. Sjötrafiken här är intensiv och årligen transporterar cirka 60 000 fartyg ungefär 800 miljoner ton gods.

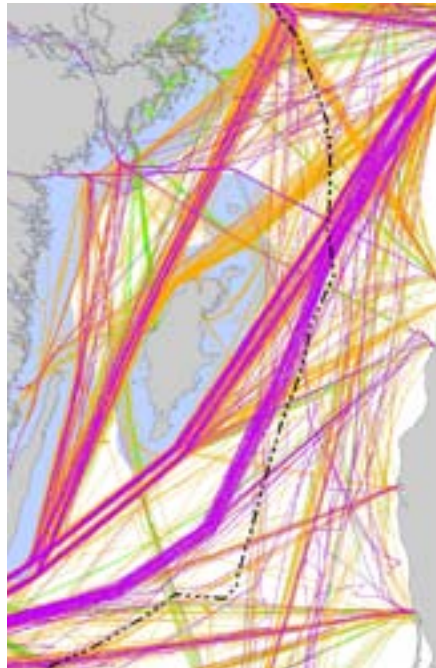
Siffrorna väntas fördubblas till år 2015. Oljetransporterna kan under samma period fördubblas. Utvecklingen i samtliga strandägarstater är starkt beroende av att säkerheten i regionen förblir stabil och att miljöhoten mot Östersjön kan klaras av. Faktorerna säkerhet och stabilitet utgör själva grundförutsättningen för all övrig utveckling.

I frågan om gasledningen Nord Stream, ett samarbetsprojekt mellan Ryssland och Tyskland, fattade den svenska regeringen den femte november i fjol beslut om att den skulle få dras inom svensk ekonomisk zon. Uppgifter om att den ryska Östersjömarinen dels kommer att ansvara för skyddet av gasledningen, dels kommer att vara inbegripen i konstruktionsfasen, gör att säkerhetsaspekterna bör lyftas fram. Vi kan förvänta oss en ny normalbild som bland annat innebär ökad aktivitet hos den ryska Östersjömarinen och en möjlig marin positionsframflyttning.

Ryssland – viktig säkerhetsaktör

Nord Stream har således en säkerhetspolitisk dimension. Moskvas möjligheter att favorisera vissa utvalda europeiska länder, och exkludera andra då det gäller energileveranserna, skulle kunna ge upphov till politiska sprickor inom EU och NATO.

Synsättet att utvecklingen i Ryssland primärt skulle ta sikte på ekonomisk och social utveckling har kraftigt reviderats. Flertalet bedömare är i dag ense om att återtagandet av Moskvas tidigare inflytande är regimens överordnade prioritering. Det placerar det militära instrumentet i en betydelsefull roll, vilket kriget i Georgien liksom förra höstens ryska manövrar nära de baltiska republikernas och Polens gränser visar. Övningarna Ladoga och Zapad 2009 var de största på ett decennium och tjänar som viktiga signaler till grannstaterna om ökande rysk militär förmåga. Ryssland är en regional militär stormakt med tilltagande styrka, där delar av förbanden har krigserfarenhet och där statsledningen uppvisat vilja att använda

Grafiken illustrerar antalet fartygsstråk under en vecka. Lila linjer representerar tankers, orange lastfartyg och gröna passagerarfartyg.

statens yttersta maktapparat för att uppnå politiska målsättningar.

Geostrategisk enhet

Östersjöregionen utgör en geostrategisk enhet. Möjligheterna för NATO och EU att förstärka de små och för territoriellt försvar helt otillräckliga baltiska staternas stridskrafter i en krissituation, utan att svenskt och finsk luftrum men också sjöterritoriet berörs, är svårt att föreställa sig. Orsaken är de goda möjligheter som Rysslands bedöms ha avseende möjligheterna att etablera kontroll över baltiskt luftrum samtidigt som man kan hota varje rörelse från NATO och EU övervattensfartyg i Östersjön.

Kriget i Georgien, förra höstens ryska stormanöver alldeles intill de baltiska staternas och Polens gränser, Nord Stream projektets säkerhetsdimension samt en nyligen införd lag i Ryssland som ger presidenten fullmakt att insätta trupper utomlands för att tillvarata Moskvas intressen, har sammantaget ökat trycket på NATO från de baltiska huvudstäderna i syfte att erhålla ett mer såväl synligt som substantiellt militärt skydd.

Från och med innevarande år har NATO ambitionen att genomföra årliga övningar i någon av de baltiska republikerna. För närvarande verkar det vara amerikanska förband det handlar om. Aviserad volym; förband av kompanistorlek, har en mera signalgivande

roll än att ge substantiell försvarseffekt. De planerade övningarnas ringa numerär utgör också en påminnelse om att NATO-ländernas och USA:s handlingsfrihet är starkt begränsad genom kriget i Afghanistan respektive Irak och att detta i sin tur negativt påverkar möjligheterna att innehålla trovärdiga förstärkningsplaner till bland annat de baltiska staterna. Den militära trovärdigheten i NATO:s nya strategiska doktrin, vilken förväntas uttrycka ökad vikt vid försvaret av medlemsländerna, förutsätter att kriget i Afghanistan och Irak kan avslutas inom rimlig tid och/ eller ökade försvarsbudgetar. Det senare är åtminstone i rådande samhällsklimat i huvuddelen av de Europeiska länderna en mindre sannolik option och i USA har försvarsminister Robert Gates tydligt uttryckt nödvändigheten av reducerade amerikanska försvarskostnader som i dag överstiger vad nationen långsiktigt orkar med.

Sveriges aktivare roll

Vårt lands säkerhetspolitiska inriktning har alltmera svängt i riktning mot samarbete med andra. Den solidaritetsförklaring som riksdagen avgav den 16:e juni i fjol, vars innebörd är att vi såväl skall kunna ge som motta militärt stöd, innebär en anpassning till EU:s Lissabonfördrag vilken trädde i kraft den första december i fjol och stadgar att om ett medlemsland utsätts för väpnat angrepp är övriga länder skyldiga att lämna stöd.

En uppkommen kris mellan exempelvis Ryssland och de baltiska republikerna skulle innebära det yttersta testet på hållfastheten i den avgivna solidaritetsförklaringen. En svensk solitär insats i samband med en kris mellan Ryssland och de baltiska republikerna får med hög grad av sannolikhet bedömas representera en oöverstiglig politisk tröskel. Samma insats tillsammans med andra EU- och NATO-länder ter sig mera realistisk och det är i skenet av en svensk insats tillsammans med andra som solidaritetsförklaringen känns någorlunda hållfast. Särskilt gäller detta om insatsen innefattar militära maktmedel, givet våra egna begränsade kapaciteter.

En slutsats är dock svår att inte dra: I och med att den strategiska betydelsen av Östersjöregionen tenderar att öka existerar risker för att det uppstår varierande grader av friktion som kan övergå i kriser av skiftande temperatur.

Överstelöjtnant Tommy Jeppsson

Lärare i strategi vid Försvarshögskolan i Finland

Tillfälligt avtal slutet om ställningstjänst

Försvarmakten och Officersförbundet har kommit överens om att ställningstjänst ska tillämpas för ett antal medlemmar i förbundet som tjänstgör vid försvarmaktens insatsledning. Förbundet anser det vara en tillfällig lösning då det hävdar att avtalet om ställningstjänst ska gälla i hela Försvarmakten

Förra hösten hävdade Försvarmakten att ställningstjänst enligt ett försöksavtal från 2007-12-21 skulle gälla för hela Försvarmakten. Ställningstjänst innebär att arbetstagare har beredskap i hemmet. Officersförbundet accepterade tolkningen och uppmanade medlemmarna att rapportera in sin tid så att ersättning kunde betalas ut. Försvarmakten å sin sida vägrade av någon anledning att betala och påkallade istället tvisteförhandling.

Tillfällig lösning

Med anledning av de då pågående arbetstidsförhandlingarna värdade Försvarmakten om att tvisten skulle vilandeförklaras under arbetstidsförhandlingarna. Officersförbundet accepterade under förutsättning att värdet av ställningstjänsten omhändertogs i ett framtida arbetstidsavtal, alternativt att tvisteförhandlingen slutför.

Nu har Försvarmakten ånyo anmält behov av att tillämpa ställningstjänst för ett antal medlemmar vid insatsledningen under första kvartalet 2010. Det vill säga i stort sett samma

behov som det så kallade försöksavtalet från 2007-12-21 slöts för att täcka. Då Officersförbundets grundläggande inställning är att ställningstjänst ska gälla i hela Försvarmakten har förbundet medverkat till en tillfällig lösning som gäller för första kvartalet och därmed under den tid som förbundet och Försvarmakten återupptar det partsgemensamma arbetet som ska ligga till grund för en omstart i arbetstidsförhandlingarna.

Hantering av chefsmedlemmar

Överenskommelsen innebär även att Försvarmakten under första kvartalet 2010 kommer att tillämpa ställningstjänst i enlighet med det försöksavtalet per 2007-12-21 för de av dessa medlemmar som inte lyder under chefsavtalet.

För de medlemmar som lyder under chefsavtalet ska en överenskommelse om tidsbegränsad lön tecknas för att kompensera för övningsdygn, jour, insatsdygn och ställningstjänst under denna period. I syfte att ha en färdig planering att utgå ifrån när dessa tidsbegränsade löner ska sättas har sluttidpunkten för lönesättning satts till den 31/1-10 och att frågan om lönesättning har delegerats till förbundets parter vid HKV.

Av överenskommelsen framgår vidare att detta inte på något sätt förändrar parternas uppfattning avseende rättsläget i frågan och inte heller parternas syn på vilandeförklaringen i arbetstidsförhandlingarna.

Avtal klart om ytterligare Rals

Måndagen den 21 december kom Officersförbundet och Försvarmakten överens om ett avtal som ger ytterligare löneutrymme utöver det ursprungliga utrymme som gavs i Ralsen.

– **Tack vare** det goda arbete som våra lokala föreningar gjort kunde vi påvisa behovet av ytterligare löneutrymme, säger Niklas Simson, förhandlingschef på Officersförbundet.

Lönekriterier

De ytterligare medlen kommer att fördelas vid förbanden till vissa befattningar där det finns behov av att via ytterligare löneutrymme rekrytera, motivera, utveckla och behålla arbetstagare. Information om vilket utrymme

som ges till varje förband kommer att delges av Försvarmakten via skrivelser till respektive förband.

Kompromiss

De ytterligare pengar som tillförs följer de principer som Officersförbundets förbundsstyrelse antagit utifrån de inskickade underlagen från förbanden. Överenskommelsen är en kompromiss.

– Samtidigt som vi inte fick gehör för hela det utrymme som vi äskat, är detta trots allt en framgång. På något sätt känns det som att föreningarnas och förbundets arbete nu kommer till sin rätt. Genom det här kan det även skapas en grund för ett fortsatt systematiskt arbete med lönepolitiken där vi och Försvarmakten kan samarbeta på ett bättre sätt, säger Niklas Simson.

Tvist om jour för insatsledningen avslutad

Åtta medlemmar i Officersförbundet tjänstgörande vid insatsledningen erhåller drygt 375 000 kronor i skadestånd. Detta efter att Försvarmakten och Officersförbundet kommit överens i en tvist som pågått sedan 2007.

– Det mest positiva i lösningen är att huvuddelen av de berörda medlemmarna nu blir helt kompenserade i förhållande till de löften från arbetsgivaren som de uppfattat, säger Niklas Simson förhandlingschef vid Officersförbundet.

Våren 2007 lovades ett antal medlemmar extra ersättning för jourtjänstgöring utöver den avtalade skyldigheten om 650 timmar per år. När jouturen var fullgjord vägrade Försvarmakten betala ut ersättningen varför förbundet påkallade tvist i frågan. Sedan dess har tvisten pågått. Det som tidigare inte gått att komma överens om är skadeståndet till medlemmarna som genom arbetsgivarens agerande har blivit vilseledda.

När tvisten startade stod parterna så långt ifrån varandra att det var svårt att se en lösning överhuvudtaget. Förhandlingar har förts till och från under denna period, och när förhandlingarna återupptogs strax innan julleddigheten nåddes till slut en överenskommelse.

Ersättning till BFA-anställd

En medlem i Officersförbundet som anställdes på Göta Ingenjörregemente (Ing2) via befälsförstärkningsavtalet (BFA) ges nästan 220 000 kronor i ersättning av Försvarmakten. Det blev resultatet av en förlikning mellan förbundet och Försvarmakten (FM) som undertecknades den 17 december 2009.

Officersförbundet ansåg att anställningsingått på ett sätt som saknar stöd enligt BFA och att anställningen därför tidsbegränsats i strid med gällande lag och avtal. Förbundet yrkade därför på att anställningen skulle gälla tillsvidare. Efter genomförda förhandlingar löste parterna tvisten genom förlikning. Förlikningen innebar att individen erhåller strax under 220 000 kronor uppdelat på en del av utebliven lön och en del i skadestånd motsvarande åtta månadslöner.

Arbetstidsförhandlingarna ajournerade till april

Officersförbundet och Försvarmakten tecknade i december 2009 en överenskommelse om att flytta fram tidpunkten för arbetstidsförhandlingarnas återupptagande till 2010-04-16. Fram till denna tidpunkt ska nu parterna slutligen genomföra det partsgemensamma arbetet som hittills inte blivit av.

Antalet aktiva medlemmar i förbundet har ökat med 615 på ett år.

Fler aktiva medlemmar

Officersförbundet hade 615 fler aktiva medlemmar när 2010 inleddes jämfört med ett år tidigare.

Ökningen består i såväl yrkesofficerare som gruppbefäl, soldater och sjömän.

– Det är självklart en avspeglning av att Försvarsmakten har anställt under det gångna året, men även ett kvitto på att vi når ut och erbjuder något som även de nyanställda vill ha, säger Lars Fresker, förbundsordförande i Officersförbundet.

Antalet studerandemedlemmar har minskat

jämfört med tidigare år. I januari 2010 utbildas cirka 500 personer till officerare och specialistofficerare i Försvarsmakten. Antalet studerandemedlemmar var 315 individer i början av januari.

– Det här innebär att vi måste få bättre kontakt med kadetterna. Det handlar om att lyfta fram fördelarna med ett medlemskap, som försäkringar och stöd vid individärenden, men också att förklara vad som finns att vinna på att agera i grupp för bättre villkor, säger Lars Fresker.

Andelen passiva medlemmar i Officersförbundet sjönk med 350 individer under 2009.

Från Försvarsmaktens personalansvarsnämnd

Foto: Bjärne Wichheden - FBB

Lån av G-båt gav löneavdrag

En anställd vid Marinbasen får tio dagars löneavdrag om 25 procent efter att ha lånat en G-båt för privata syften.

Försvarsmaktens personalansvarsnämnd konstaterar att det skulle kunna vara möjligt att skilja någon från sin anställning utifrån handlandet, men då den anställde chefer anser att den anställde är att betrakta som en ”skicklig och plikttrogen yrkesman och kollega”, samt att lånet bedöms som en engångsföreteelse, stannar följden vid disciplinstraff.

Löneavdrag för vägran att lämna in uppgifter

Två anställda vid Försvarsmakten ges löneavdrag om 25 procent i 15 dagar vardera, enligt personalansvarsnämnden. Löneavdragen ges därför att de två vägrat att inkomma med uppgifter rörande bisysslor som arbetsgivaren önskat kontrollera. Syftet med att begära in uppgifterna har varit att arbetsgivaren önskat kontrollera om bisysslorna kunnat vara förtroendskadliga.

Det påminns i besluten om att försvarsmaktens personalansvarsnämnd, om de två inte lämnar in efterfrågade uppgifter, kan komma att pröva frågan om deras fortsatta anställning i myndigheten.

Äldre pensionärer får sänkt pension under 2010

Under 2010 kommer alla pensionärer att få en sänkning av den allmänna pensionen. Hur tjänstepensionen påverkas beror på vilket tjänstepensionsavtal som pensionären lyder under.

Sänkningen av den allmänna pensionen blir cirka 3 procent på grund av att den så kallade bromsen i det allmänna pensionssystemet aktiveras.

I övrigt påverkas de som omfattas av pensionsavtalet från 1974 (PA 74).

För PA 74-pensionärer födda 1939 eller

tidigare kommer tjänstepensionen från PA 74 under 2010, för de allra flesta, att sänkas med förändringen av prisbasbeloppets storlek, det vill säga 0,9 procent. Ingen kommer dock att få lägre total pension än vad som ursprungligen utlovats enligt PA 74.

För PA 74-pensionärer födda 1940 eller senare kommer inte tjänstepensionen från PA 74 att sänkas, den behålls eller höjs något, för att de ska få den totala pensionsnivå som PA 74 ursprungligen utlovar.

Cirka 130 000 personer omfattas av PA

74 och de tillhör i huvudsak tre grupper av statligt anställda. Civilt statligt anställda som senast 1991 gick i ålderspension. Anställda som blivit sjuka före 1991 och som sedan fortsatt varit sjuka fram till sin ålderspension. Yrkesofficerare födda före 1943 och som gått med ålderspension, eller yrkesofficerare som gått med särskild pension (+55) fram till och med 31/12-2004.

Pensionsmyndigheten kan ge mer information om den allmänna pensionen, se www.pensionsmyndigheten.se.

Hatt i Prio ger makt menar insändarskribenten.

Svar på insändaren om Prio

Kjell-Arne, som jag uppfattar din insändare ställer du i huvudsak två frågor:

1. Har Officersförbundet tillgång till insyn i Prio?

2. Har vi samverkat införandet av Prio? Avseende din första fråga, uppfattar jag att våra lokalföreningar just nu är väldigt involverade i arbetet med att skapa den organisation som ska bemannas under hösten. I detta ingår att ha insyn i personaltabellerna i Prio. Även på Försvarmaktsnivå uppfattar jag att vi har insyn. Vår syn är att medbestämmandelagen och samverkansavtalet ger oss rätt att få insyn i beslutsunderlag och nuvarande organisation, oavsett form eller namn på dataprogram.

Rörande din andra fråga är det så att, ja, vi har samverkat införandet av Prio i enighet. Den samverkan baserar sig på att vi har utgått från att de av arbetsgivaren lagda underlagen är korrekta. Vi har inte gjort någon egen utredning. Från våra kollegor i de danska officersfacken förstår vi att de idag, efter cirka tio år med SAP, (det program som Prio baserar sig på), är väldigt nöjda med det, även om det var stora problem i införandet.

En farhåga som vi dock har är att Prio riskerar att lägga en stor administrativ arbetsbörda på cheferna. Denna börda riskerar att förhindra cheferna att utöva det verksamhetsnära ledarskap som är det militära chefskapets signum. Speciellt som införandet av Prio sker samtidigt som personalavdelningar minskas eller centraliseras. (Se min ledare i Officerstidningen nummer 7, 2009).

Vidare ser vi dagligen exempel på att det är svårt att införa Prio samtidigt som hela organisationen ska stöpas om och att det leder till en hel del friktioner.

Jag är idag inte oroad över att vår påverkansmöjlighet skulle försvinna i och med Prio.

Men jag kan sätta en slant på att våra medlemmar på befälspositioner, kanske från plutonsnivå och uppåt, kommer att få ägna ett stort antal arbetstimmar åt systemet innan det är igång. Och vi anser att arbetsgivaren måste ta med den arbetstiden i beräkningarna när verksamhet planeras.

Kjell-Arne Brink
OF Skaraborgarna

Lars Fresker
Förbundsordförande Officersförbundet

Hattar och mössor i Prio

Prio är under utrullning som det så fint heter. Prio kommer att påverka oss alla på något sätt.

Är Prio ett verktyg eller ett datasystem för verksamhetsledning? Både ja och nej, enligt min mening. Prio innebär att helt nya arbetsätt, strukturer, processflöden, aktiviteter och rutiner kommer att påverka det vi dagligen gör, från instruktören "längst ut på linan" till FM:s ledning. Vi närmar oss kanske en värld likt den som George Orwell beskriver i romanen 1989, en överförmyndarvärld där allt du gör kontrolleras. I Prio ges makt och myndighet till chefer och arbetsledare genom att dessa tilldelas en hatt eller en mössa. Den som fått en hatt eller mössa har makt och ansvar genom att han eller hon sitter på pengapåsen och andra resurser.

Den som har en hatt eller en mössa i Prio kommer att ha makt!

Nu till min fråga, den som tappat sin mössa fick tidigare använda "Olles brorsa" (Olle

hette tröjan förr) inte snygg men i alla fall en mössa. Kommer ATO att få tillgång till någon liten mössa typ Olles brorsa i Prio? Utan en sådan riskerar vi att stå oss slätt. Enligt ASU-FM (Avtalet om samverkan för utveckling i Försvarmakten) skall vi ha inflytande över vår egen arbetsmiljö, vi skall kunna påverka hur en uppgift skall lösas och så vidare. Vid större förändringar skall arbetsgivare och arbetstagare samverka från ax till limpa är det sagt. Utan ett fackligt verktyg i Prio kommer vårt inflytande och vår påverkansmöjlighet att bli starkt begränsad. "Utan spaning ingen aning"!

Misstro föder i och för sig inget positivt klimat på en arbetsplats, men som tidigare sagts, kommer ATO åt information i Prio med en samverkansroll eller motsvarande?

Har OF samverkat införandet av Prio?

Kritik av fattade beslut kan vara lojalt

Enligt ordboken visar den som är lojal sammanhållning, solidaritet och laglydnad. Detta är i sig förträffliga egenskaper såväl hos individer som hos grupper och organisationer. Det bästa får dock inte bli det godas fiende. Det är inte självklart att obrottslig lojalitet inom en avgränsad del av en större helhet alltid är till nytta. Det är viktigt att försöka urskilja helheten och att agera med fokus på vad som är bäst för den.

Med detta som utgångspunkt ger inlägget i Officerstidningen nr 9 2009 av arméinspektören Berndt Grundevik anledning till några kommentarer. Han ställer ett ultimatum. Han menar att de som är tveksamma eller avvisande till att lojalt realisera det politiska beslutet från 16 juni 2009 måste dra relevanta slutsatser. Han menar uppenbarligen att de bör välja att lämna sin anställning i försvaret.

På ett plan går det att sympatisera med Grundevik. Det anses ju vara en militär dygd

att gilla läget och göra det bästa möjliga av en uppkommen situation. Emellertid är det läge som vi nu står inför bara en del av en större helhet. Denna helhet måste också beaktas.

Berndt Grundevik avkräver försvarets personal lojalitet mot det fattade riksdagsbeslutet. Från formella utgångspunkter är detta krav oantastligt.

Det reella problemet är dock ett annat, nämligen om det svenska folket och deras företrädare i riksdagen har fått ett tillräckligt bra beslutsunderlag under den tid som föregått det aktuella beslutet. Om svaret på den frågan inte kan bli ett otvetydigt ja går det inte att kategorisera en del försvarsanställdas tveksamhet inför det nya försvaret som brist på lojalitet.

I själva verket kan deras inställning vara ett uttryck för lojalitet med dem som ytterst har rätt att göra anspråk på den – den svenska allmänheten. Eftersom det finns tillräckligt mycket oklarheter och svepande slutsatser i

det officiella beslutsunderlaget för att minska dess professionella auktoritet, kan en sådan lojalitetsyttring inte utslutas.

Så bäste Berndt, tala om så krävs om att du gilla läget. Det innefattar även dem som i grunden är eller har varit tveksamma eller avvisande. Men stämpla dem inte som någon sorts paria som det vore bäst att bli av med.

Den självständighet, det engagemang och den oräddhet som de nu visat, bör kunna vändas till nytta för arbetet med att realisera den beslutade inriktningen av försvaret. Framfört allt kan egenskaperna bli guld värda om den säkerhetspolitiska utvecklingen i omvärlden visar sig ta andra vägar än den vi föreställer oss och vi måste ta krafttag i annan riktning än den nu beslutade. Det alternativet kan ligga betydligt närmare i tiden än vi tror.

Bengt Lönnbom

Pensionerad generalmajor

Ett beslut med osäkerhet för framtiden

I mitten av juni beslutade riksdagen om Försvarsutskottets betänkande 2008/09:FöU10 Försvarets inriktning utifrån regeringens proposition 2008/09:140 Ett användbart försvar. Kommentarer efter riksdagsbeslutet har i huvudsak varit positiva. Men ser man till hur arbetet med framtagandet av propositionen och utfallet av voteringarna i kammaren sett ut finns dock anledning till oro inför framtiden.

De i svensk säkerhets- och försvarspolitik utmärkande samförståndslösningar har denna gång uteblivit. Tidigare strävan om breda politiska lösningar över partigränserna har frångåtts. Det visar sig också genom att propositionen innehåller en del punkter där oppositionen har starkt avvikande uppfattningar. Även i utskottsarbetet visar sig denna oenighet, för även om utskottet kommit fram med ett betänkande så innehåller det tolv reservationer liksom två särskilda yttranden. Och reservationerna rör inte detaljer utan grundläggande strukturer.

Utskottets förslag för propositionen gick igenom med tre rösters marginal (153 för mot 150 emot). Vidare fick regeringen igenom förslagen avseende deltagande i Nato

Foto: Daniel Skoglund

Response Force och utformningen av civilmilitär samverkan med tre till fyra rösters marginal. Även utformningen av personalförsörjningssystemet är en fråga där regering och opposition har olika uppfattningar, även om miljöpartiets representanter här avstod att rösta. Istället lämnade de ett särskilt yttrande. Andra områden med betydande

skillnader mellan partierna är deltagandet i internationella operationer, grundorganisationens utformning, deltagande i EU:s stridsgrupper samt ekonomisk styrning och ekonomiska ramar. Det andra särskilda yttrandet var folkpartiets skepsis om det nordiska samarbetets möjligheter att lyckas utan ett tydligare transatlantiskt samarbete, med andra ord behovet av ett närmande till Nato. Vi har under hösten också sett oppositionens utspel om deltagandet i Afghanistan.

Med tanke på de åsiktskillnader som finns inom för Forsvarsmakten fundamentala områden, den uteblivna samförståndslösningen och att det under året är val till riksdagen så finns anledning till oro över långsiktigheten i nuvarande försvarspolitik. Även regeringen bidrar till denna osäkerhet då de i sin proposition skriver att "Regeringen vill understryka att den föreslagna utvecklingen mot ett mer tillgängligt försvar bara kan ske i den takt som ekonomin medger." Oavsett valresultat kan ingen säga vad som kommer efter valet hösten 2010. Försvarspolitiken präglas av brist på långsiktighet och tydlighet.

Krister Wedin

ANNONSERA I

Officerstidningen

Medlemstidning för Officersförbundet

ANNONSORGAN INOM FÖRSVARSEKTORN!

*Direktkanalen till beslutsfattare och
inköpare inom bl a;
FMV, FRA, FOI, FortV, MUST,
Pliktverket och Högkvarteret.*

25 000
läser ditt budskap

Annonsavdelningen

Tel: 08-742 10 08 • Fax: 08-742 10 09 • Mail: info@irmermedia.com